СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 178. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 1-го серпня 1936. — VOL. XLIV. No. 178. Jersey City, N. J., Saturday, August 1, 1936. THREE CENTS

ЛАНДОН ВИЯСНЯЄ

ТОПІКА (Канзас). — Републиканський кандидат Ландон опублікував листа до соціялістичного кандидата на президента, Нормана Томаса, а в тім листі виясняє своє відношення до робітничих юній. У своїй попередній програмовій промові Ландон не висказався був ясно про це питання, отже загально вважали, начеб він був за юнії, що їх творять самі власники фабрик. Тепер Ландон говорить, що він є за робітничі юнії та за право робітників творити свої власні організації. Згадуючи минулорічний страйк у його стейті, в якому він був вислав військо на поміч фабрикантам, Ландон сказав, що вислав це військо не лише для охорони фабрикантів, але теж страйкуючих. Воно відбирало зброю не лише страйкарам, але й фабричним наглядачам та сторожам.

ПРОМОВА ПОЛК. НАКСА.

ШІКАГО. — Минулого четверга виголосив у Шікаго при великому здвизі народу полк. Френк Накс, кандидат на заступника президента, що враз з Ландоном буде кандидувати з Републиканської Партії в надходячих виборах. Він сказав, що з хвилею, як американський нарід вибере президентом Ландона, в Америці розпічнеться великий добробут. Розвій цього добробуту дотепер стримувала політика „нового розділу", що обмежувала тиранськими розпорядками ініціятиву в бизнесі і в цілому суспільному житті. У звязку з цією промовою Републиканська Партія справила в Шікаго велику параду, в якій, крім роджених американців, брали теж участь різні національні ґрупи, між ними й українці. Український хор відспівав низку народних пісень.

УКРАЇНЕЦЬ УЧАСНИКОМ В ОЛІМПІЙСЬКИХ ЗМАГАННЯХ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Як доносять нам з Філядельфії, в американській спортовій дружині, що відїхала недавно до Европи на олімпійські змагання, знаходиться українець, роджений уже тут, Петро Фік. Богато людей в Америці вважають його найкоріпшим пливаком на світі. Він побив був найкращого японського пливака Юса, в часі своєї поїздки на Схід. По олімпійських ігрищах американські змагуни правдоподібно відвідають Львів. Наші українці будуть мати змогу там на місці познайомитися з Петром.

СХОДЯТЬ НА ПСИ.

НЮ ЙОРК. — Американські аристократи видають свою книгу, звану „Сошел Реджистер", у якій записані всі назвища знатних осіб. Дістатися до цеї книги дуже тяжко і нераз навіть ті люди, що доробилися грубого маєтку, не можуть попасти на її сторінки. Та якеж було огірчення всіх, коли викрилося, що жартовлива Пані Моріс, записавши себе і чоловіка, вписала у цю книгу теж свою малу собачку, під назвищем „Міс Ровз, джуніор". Тепер цілий той „Сошел Реджистер" буквально сходить на пси.

ДОМАГАЮТЬСЯ УВІЛЬНЕННЯ ТОМИ МУНІЯ.

НЮ ЙОРК. — У галі Гіподрому відбулося віче робітничих організацій, а на тім вічу 3,000 учасників домагались увільнення Томи Мунія, увязненого двацять літ тому в каліфорнійському стейті за сповидне підложення бомби підчас паради за війну. Приявні висказали свою глибоку віру в невинність Мунія.

ЧЕРЕЗ МЯЧИК УТРАТИВ ЖИТТЯ.

АТЛАНТИК СИТІ. — Голсі Робертс купався зі своєю родиною над берегом моря, де було небагато людей. При нім була жінка і дві малі донечки. Забавляючись гумовим мячиком, одна з доньок кинула його у воду. Батько хотів дістати мячик, який щораз далі відганяв від берега вітер. Зайшовши на глибоку воду й не вміючи пливати, він на очах родини втопився.

ПРИКРИЙ ВИПАДОК.

ПАСЕЙК (Ню Джерзі). — Машиніст Френк Грейвс, який 50 літ служив на залізниці як керівник льокомотиви, й ні разу не мав нещасливого випадку, вбив тепер своєю льокомотивою одного робітника, що працював на залізничих шинах. Це був останній день служби Грейвса, бо другого дня він мав уже відходити на пенсію. Нераз він хвалився, що пів віку прослужив на такій небезпечній службі й нікого не вбив, ні не зранив. Останній випадок захмарить цю його самозадоволення.

КОНГРЕС ВОРОЖБИТІВ.

НЮ ЙОРК. — На одному пароході, що плаває по ріці Гудсон, зібралось 11 ворожбиток і ворожбитів з ріжних країв, щоб домагатися від губернатора Лемана леґалізації ворожбицтва. „Нас караютъ гривною $5, коли зловлять нас на прилюдному ворожбицтві. Чому не роблять цього з тими, що предсказують упадок або підвишку уділів на біржі"? — скаржилися ворожбити.

ЗАСУДИЛИ ПОЛЬСЬКОГО СВЯЩЕНИКА В ДАНЦИГУ.

В Данцигу засудили польського священика Ф. Ляффона на грошеву кару за те, що відмовився похоронити вбитого гітлерівця, коли гітлерівці заповіли, що будуть на похороні в однострою.

В ІМЯ ЧИСТОЇ РАСИ.

В новім німецьким карнім кодексі навіть танець німця з жидівкою, або навпаки, скваліфікований як зневаги германської раси й загрожує суворою карою.

СМЕРТЬ ЗА ДЕФРАВДАЦІЮ.

Трибунал у Києві засудив три особи на смерть, 3 — на 10 літ тяжкої тюрми та 13 на ріжні речинці кари за дефравдацію 2 міліонів карбованців на школу суспільного обезпечення професійних союзів совєтської України.

РІДКІ АРАБСЬКІ РУКОПИСИ.

В публичній бібліотеці в Альма-Ата, столиці казахстанської републики (ССCР знайшли кілька рідких арабських рукописів: Копію корану Османа з 7 віку, узбецький переклад поеми Фірдузія, збірку творів перського поета Каліфа, переложену на арабську мову та рукопис невідомого автора п. н. „Поділ спадщини".

ПРОПАВ БАЛЬОН ПРОФ. ПІКАРДА.

Проф. Пікард, готуючися до лету в стратосферу, пробував свій бальон. Та бальон вирвався й з вартісними науковими інструментами пропав. Пікард звернувся до радійових стацій, щоб допомогли віднайти йому бальон.

В БОЛГАРІЇ ГРОМИ МАСОВО ВБИВАЮТЬ ЛЮДЕЙ.

Цілу Болгарію навістили цими днями знову сильні бурі. Громи вбили одного дня 48 осіб. Загалом впродовж одного тижня громи вбили в Болгарії 72 особи.

ЛІТАК УПАВ НА ФІРУ.

Біля летовища в Букарешті літак упав зі значної висоти на фіру, в якій були два селяни. Оба вони згинули в катастрофі, а летун був легко ранений. Літак розбився.

ПРИСУД СМЕРТИ НА КОМУНІСТА В ГАМБУРГУ.

Гамбурзький суд (Німеччина) засудив на кару смерти комуніста Едгара Андре, провідника „Червоного Фронту". Засудили його на кару смерти за злочин державної зради.

БУРЕВІЇ ТА ГРАДОВІ ТУЧІ НА ПОЛІССІ.

Останніми днями над Поліссям, зокрема над Пинщиною, лютували буревії та градові тучі, що заподіяли великі матеріяльні шкоди. В деяких місцевостях падав такий великий град, що повибивав шиби в вікнах сільських хат та обдер дерева з кори. Збіжжя знищив град зовсім.

ЗАГАДОЧНЕ ДУШОГУБСТВО.

В селі Циганах, борщівського пов., убив хтось вистрілом з кріса місцеву жидівку Райзу Кон, що стояла в сінях свого дому.

ХОЧЕ, ЩОБИ ПРИЗНАЛИ ІЇ ЕТІОПІЮ.

Італія не думає вдаватися в міжнародні переговори з тими державами, що не схочуть передтим погодитися з тим фактом, що вона підбила Етіопію та що цей край є вже в її посіданню.

ДОЛЯРИ В МОЛИТОВНИКАХ.

До Гдині прибув цими днями один американський корабель, з якого вивантажили більший транспорт жидівських молитовників. Молитовники мали дуже грубі обгортки й цим звернули на себе увагу митної сторожі. Коли розпорото обгортку одного молитовника, знайдено в нім доляри й чеки. Транспорт молитовників, що був адресований до фірми Розенберг у Варшаві, сконфісковано.

ГРОМИ БЮТЬ.

На пасовиську громади Ловинка, пов. Ліско, підчас бурі вдарив грім у сосну, під якою схоронилися чотири пастухи і кілька овець. Всі пастухи поражені громом, а кілька овець убитих. — В Гутарі (Стрийщина) вдарив грім у зимівник Ілька Кравчишина та поразив кілька осіб, що схоронилися перед дощем, між ними тяжко Нану Билень.

ГАЄВИЙ СТРІЛЯЄ ДО ЗБИРАЧІВ СУНИЦЬ.

У лісі біля Немирова гаєвий Сосновський зранив тяжко малого хлопця Михайла Сківка, що збирав суниці. Раненого в тяжкім стані, відвезли до лічниці. Гаєвим заопікувалася поліція.

СЕЛО ЗАТРУЛОСЯ НЕСВІЖИМ МЯСОМ.

В Сурохові, пов. Ярослав, кільканацять людей тяжко затрулись несвіжим мясом, а одна особа померла в страшних муках. Продав це мясо селянам якийсь Давид Косан що від довшого часу займався потайним убоєм.

ВИНАХІДНИК ПАПІРОСКИ.

Мало хто з курців сьогодні знає, що винахідником папіроски був простий жовнір з армії Наполеона. Він брав участь у здобуванні твердині Сен Жан д'Акре в Палестині. Щастя, чи нещастя для курців хотіло, що при облозі збилася йому його люлька, з якою він ніколи не розлучався. Тоді він узяв набій, висипав з нього порох і з паперу скрутив першу папіроску. Це було тому 140 літ.

СМЕРТЕЛЬНИЙ ПРИСУД НА ДУШОГУБЦЯ.

Перед окружним судом у Чорткові відбулася розправа проти Стефана Кузьмінського, обвинуваченого в убивстві Василини Головацької та її 5-літньої дитини. Душогубця засудили на смерть.

ЦЕРКВА В СКАЛІ.

У Франції, в селі Ґавте-Іоля, є церква в скалі, що походить з 1670 р. Вона дуже подібна до первісних християнських церков, що були в Лібійській пустині та в Єгипті.

ТАКОЖ ОКУПАЦІЙНИЙ СТРАЙК.

В Парижі застрайкувала служниця в одного лікаря. Причина страйку — що лікар з нею не поводився по людяному. Тому покривджена під впливом страйкових настроїв Парижа й собі проголосила страйк. Страйкуюча окупувала кухню й спіжарню та на інтервенцію поліції небавом залишила кухню й спіжарню і перенеслася до своєї кімнати та продовжує страйк. Харчі дістає при помочі линви від приятеля.

ПАЧКАРІ ОТРУЇЛИ ПОЛІЦІЙНОГО ПСА.

На шлеському пограниччю пачкарі отруїли пса „Алі". До отроєння вжито ковбаси зі стрихніною, яку виробляють для лисів і щурів у Німеччині. „Алі" був привчений не приймати їжі від чужих, отже мусів його отруїти хтось „свій" з пограничної сторожі, що був у змові з пачкарями.

ХОРА НА ЧАХОТКУ ЗБОЖЕВОЛІЛА.

В санаторії для чахотників у Мені під Варшавою перебувала від довшого часу хора на чахотку 31-літня вчителька Терпилівська. Крім грудної недуги, була вона хора умово, але дотепер заховувалася спокійно. Щойно недавно в приступі божевілля кинулася вона на сестру-жалібницю і тяжко її поранила. Сестру-жалібницю вмістили на хірургічному відділі, Терпилівську відвезли до заведення для умово хорих.

САМОРОБНИЙ ЦУКОР.

У селі Пшеденна, дзялдовського пов., виробляли селяни цукровий сироп і мармоляду з бураків. За те вони стали перед окружним судом у Грудзьондзу, що засудив їх на кару по тижневі арешту або 10—20 зл. гривни. Селяни з слезами в очах оправдувалися, що мусіли так робити, бо не мали за що купити осолоди для страви своїх дітей.

МНОГОЖЕНСТВО В ЄГИПТІ.

В Єгипті ще є поширене многоженство. Тепер уперше опубліковали в Каїрі статистичні дані дотичні того. І так, у перших місяцях 1935 року було 202,862 подруж, з того моногамічних 283,309 а решта полігамічних. Замітне є явище, що многоженство є лише розповсюднене серед нижчих верстов, бо вищі верстви не визнають полігамії.

НОВІ АРХЕОЛЬОГІЧНІ ВІДКРИТТЯ В ПОМПЕЇ.

В Помпеї відкрили останніми днями староримське грище довжини 110 метрів, т. зв. Палестру. Крім того відкрили мур з десятьма арками, який окружав грище. Осінню цього року відбудеться на цім грищі кілька спортових свят.

ЗАВАЛИЛАСЯ КОСТЕЛЬНА ВЕЖА ПІДЧАС БУРІ.

Підчас буревію, що лютував цими днями над Соколовом (Люблинщина), завалилася костельна вежа. Жертв у людях не було. Шкоди обчисляють на 15,000 злотих.

ЗАВОРУШЕННЯ В ЕСПАНІЇ УСКЛАДНЮЮТЬ МІЖНАРОДНЮ СИТУАЦІЮ

ПАРИЖ. — Представник лівого французького уряду, Блюм, заявляє, що Франція не вмішується у внутрішні справи Еспанії й не підпирає ні лівої ні правої сторони. Та на ділі Франція вже вислала до Еспанії трохи літаків, хоч під притокою, що вони були вже давніше замовлені. А тепер з боку уряду підносяться голоси, що треба дати більшу допомогу. Виправдують це тим, що Італія висилає еспанським повстанцям допомогу в літаках, які навіть придержано на французькій території, коли мусіли осісти на землю, щоб оминути катастрофу. А далі неменш є теж і становище Німеччини, яка вже має в еспанських пристанях 4 воєнні кораблі й домагається відшкодування за шкоди, нанесені лівими німецьким горожанам, що перебувають в Еспанії, а переслідуваним за здогадні симпатії з націзмом. До цього треба ще додати й те, що Анґлія згромадила недалеко Ґібральтару вже яких 30 воєнних кораблів, теж для оборони інтересів британських горожан, що перебувають в Еспанії.

ПОВСТАНЦІ ГОТУЮТЬСЯ ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО НАСТУПУ.

МАДРИД (Еспанія). — Інформації щодо положення на боєвих фронтах є далі такі самі, як були минулими днями. Значить, обидві сторони твердять, що перемагають. Та американський кореспондент подає, що повстанців скріплено новими силами і вони наступають далі на столицю краю. Певне є те, що лівий уряд видав новий розпорядок, яким забрав для себе всю торговельну маринарку, що мала бути вжита до боротьби з повстанцями. Між тими кораблями є ті, що перевозили подорожних до Північної й Полудневої Америки.

ГОВОРЯТЬ ПРО ПОРАЗКУ ЛЬОЯЛЬНОЇ АРМІЇ.

ГЕНДЕЙ (Франція). — Очевидці, що вернулися з терену боїв в Еспанії, подають, що верховинці вистріляли з машинових крісів 2,000 жовнірів, що держали з лівим урядом. Відділ захоплено в горах, як переходив вузьким просмиком.

Ніби хочуть годитися.

Також розповідають, що лівий уряд віднісся до повстанського генерала Франка з пропозицією перемиря. Таке передають повстанці через радіо.

НЕ ХОЧУТЬ ОХОРОНЯТИ АМЕРИКАНЦІВ.

МАДРИД. — Уряд відмовив американській амбасаді допомоги в відтранспортуванню американських горожан до Валенції, звідки вони малиб відїхати далі кораблями. Ішло тут про узброєну охорону, бо без такої годі тепер подорожувати по Еспанії.

ПОБОЮЮТЬСЯ ЗА АФРИКУ.

ЛОНДОН. — Ті, що визнаються на відносинах в Африці, а зокрема в Мароку, є того переконання, що хоч як скінчиться домашня війна в Еспанії, вона матиме дуже погані наслідки на положення европейців в Африці. Побачивши, як білі жиють у незгоді й уживають чорних до боротьби з білими, чорне населення, не матиме вже тепер тої поваги до розуму і сили білих, яку ще всетаки досі мало. Супроти цього треба надіятися принаймні в Мароку нових повстань проти панування білих.

ПОЛЬЩА ВИКУПЛЮЄ НІМЕЦЬКІ АКЦІЇ.

ВАРШАВА (Польща). — Польський державний скарб зобовязався заплатити кількадесять міліонів злотих, щоб дістати тим робом більшість акцій шлеської фірми „Спільнота інтересів". Акціонарами були досі головно самі німецькі фірми. Тим способом думає теж Польща ослабити завзятість німців польським Шлеськом.

Є НАСЛІДНИК, АЛЕ НЕМА ТРОНУ.

КАН (Франція). — В Еспанії революція. А жінка здетронованого наслідника на еспанський трон породила сина, себто нового наслідника.

ЗА ПОВІТРЯНЕ СПОЛУЧЕННЯ ЕВРОПИ З АМЕРИКОЮ.

ЛОНДОН. — Заключено умову між Анґлією, Ірляндією, Канадою і Новою Фунляндією в справі заведення правильної повітряної комунікації для перевозу подорожних і почти. Умову зроблено в порозумінню зі Злученими Державами.

ПОЧУВАЛА СЕБЕ ЯК В АМЕРИЦІ.

ПАРИЖ. — Підчас Міжнародньої Конференції Бизнесових і Професійних Жінок мала промовляти панна Френсис Перкінс, американська секретарка праці. Мову її передбесідник перервала демонстрація французьких суфражисток, що протестували проти неї за непідпирання суфражисток. Дехто побоювався, що панна Перкінс буде тим огірчена і не схоче говорити. Та вона заявила, що в Америці вона привикла до таких явищ і почуває себе тут цілком добре, зовсім так „як вдома".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СОВЄТСЬКІ ПАЦИФІСТИ

Якби так хто судив Совети по їх програмових резолюціях, промовах їх вождів чи дипльоматичних заявах їхніх офіційних аґентів, себто большевицьких послів, то міг би думати, що має до діла з якимсь мрійником, що тільки думає про братолюбство, про мир між людьми і взаїмну любов. Бо деб це не було, большевики всюди заявляються з найбільшою рішучістю проти війни і змагають усіми силами її припинити, особливо якщо та війна має зачіпати і їхні границі. Не можна просвіченим і цивілізованим людям допускати до проливу крови, до варварства, кажуть большевики про справу, яка й без них ясна як сонце. Але в теорії. Та крутити теорією — це большевицька спеціяльність. І ось тому вони використовують тепер і цю теорію для практичної справи, себто до якнайдовшого задержання себе при владі.

Певно, що це трагедія, коли люди у війні й проливають кров. Але щож сказати про тих, що холоднокровно мордують міліони людей у спокійних часах? Адже большевикам не треба аж війни, щоби проливати безкарно людську кров. Вони це робили довгими роками і мордували людей без суду і причини, а тільки тому, що боялися, що їм може хтось захитати загарбану владу. Советам дійсно не треба війни, бо вони і в найспокійніших часах спосібні до мордування людей, от хочби голодом, не витрачуючи на мордування навіть амуниції, потрібної, наприклад, при розстрілах. Советам не треба війни, бо вони можуть розправлятися з опозицією в дуже простий спосіб, виганяючи незгідних з ними людей з їхнього місця осідку, а заганяючи їх у табори на примусові роботи. Їм не треба, щоб держави вели війну одна з одною, бо з цього може вийти така комплікація, що готова їм зашкодити. А так, коли нема війни, вони всеодно мирним шляхом розколюють держави, розбивають народи і доводять своєю пропаґандою і грошевою допомогою до такого проливу крови і варварства, які тепер бачимо в Еспанії. Бо і там є їхня рука. Бо й там не булоб таких диких крайностей, якби серед лівих не було команди — з Москви.

Так, це правда, що большевики війни не хочуть. Цеж реально думаючі люди. Війна це ризиковне діло. Її можна теж і програти. А особливо легко програти такому штучному витворові, яким є Совети. А з програною приходить, як відомо, катастрофа і — для диктаторів. Так завжди буває і таке сталося би певно і з совєтськими диктаторами. І тут саме й закопана собака. Не про людей іде Советам. Пани, що засіли у Кремлю, не лякаються проливу крови, бо вони всі червоні від того моря невинної крови, яку пролили. Вони тільки тремтять за свою владу і тому так бояться війни. Та чи буде війна, чи ні, своєї долі Совети конем не обїдуть. Як не розлетяться з напору чужого, то розвалиться з середини, з свого власного нутра.

Д-р Остап Грицай.

„АБО ПОГИБІЛЬ, АБО ПЕРЕМОГА"...

У XXIII-ті роковини смерти Лесі Українки. 1. VIII. 1913.—1. VIII. 1936.

Всі наші сльози тугою палкою
Спадуть на серце, серце запалає...
Нехай палає, не дає спокою,
Поки душа терпіти силу має.

Колиж не стане сили, коли туга
Вразить украй те серденько замліле,
Тоді душа повстане недолуга,
Її розбудить серденько зболіле.

Якже повстане — їй не буде впину,
Заснути знов, як перш, вона не зможе,
Вона боротись буде до загину:
Або загине, або переможе.

Або погибіль, або перемога,
Ці дві дороги перед нами стане...
Котра з цих двох нам судиться дорога?
Дарма! Повстанем, бо душа повстане.

Л. Українка („Сльози-перли").

Отак тому вже пів століття співала в одній зі своїх найкращих, **Іванові Франкові** присвячених поем, молода українська поетка і письменниця **Ляриса Косач-Квітка,** виступивши на літературному полі під прибраним іменням Лесі Українки **(родж. 1871 р.).** Молода, до траґізму немічна тілом, але зате стократь благословена духом поетка, інша, ніж усі інші творчі жінки — письменниці, поетки, художниці й діячки — України на склоні XIX. ст., й інша навіть, ніж усі українські поети й письменники того часу. Така інша, що хоч на цілу голову переростала хистом майже всіх своїх творчих сопутників в околі письменницької праці, то проте — як підкреслює **д-р Д. Донцов** у своїй прегарній та подекуди епохальній праці про неї **(1922 р.)** — лишилася дивно незрозумілою, хоч і респектованою.

Бо ви спробуйте лиш зясувати собі оконечне вражіння з її творів, з її духовости та її чисто людської індивідуальности у вашій душі, а усвідомите собі зараз усю особливість, усю одноразовість і всю винятковість такої появи, як вона.

Справді:

Яка рідка, яка предивна постать ота поетка Леся Українка!

Вона як Жанна Д'Арк чує таємні голоси, бачить неземні видіння і почуває незбагнені заклики небес, які водно нашіптують їй гасла боротьби за поневолений рідний край, боротьби непримирної і невблаганої, лоротьби на життя і смерть. В часах, коли в нашій літературі темніла доба простодушного натуралізму з його горизонтом загумінкової вузини, з життєвим рівнем глухих кутів та з його рабською залежністю від кожночасного „середовища" за правилами матеріялістичної біоі фільософії марки Дарвін-Тен-Золя, вона, Леся Українка, в сонеті циклю **„Сім струн"** видвигає **фантазію,** як чарівну силу, що „збудувала світ у порожньому просторі", „світ злотистих мрій для нас одкрила" і світове зеднала з таємним". І те засвітне **„таємне",** те вище понад усякі будні та їх холодно льоґічні ультимати, стає для неї, як і для людини первісної і для людини романтичної доби, де Новаліс протиставить універсумові душу людини як повний рівноважник, одним з найглибщих експонентів життя та мистецького творіння.

Таємне!

Це з деякого погляду химерний світ її духа, такий помітний своїми красами в її творчости, але в яскравім протиставленню до таємного в А. Е. Т. Гофмана Едґарда Алляна По, Шарля Бодлера, і в картинах Метерлінка, таємне в Лесі Українки не лишається ніколи у сфері чистої, сказатиб, романтичної метафізики, або відірваного від усякої дійсности візійного трансу, а звязується тісно із суворою дійсністю життя довкола неї, життя рідного краю в усій його траґіці.

Бо — як каже поетка в поемі **„Співець":**

Хочби я крила мені соловїні,
І воля своя, —
Яб не лишила тебе в самотині,
Країно моя!

В тиші глухої північі вона бачить ясну богиню укоханої фантазії, іде за нею по темних, тісних хідниках до якоїсь таємної палати, де бачить височенний мов дика скеля орґан, і чує від богині, що коли вона зможе порушити той орґан „не дужою, та сміливою рукою", то вона „всесвітне зло тим гуком переможе, здобуде для землі і щастя і спокою". Одначе при тім богиня додає:

Та знай: твоє життя так миттю згасне,
Як блискавка, що перед громом сяйне;
Не для тебе те світло правди ясне,
Що світ осяє, ні! життя твоє загине!
І вільні струни славити не будуть
Ні твого ймення, ані твого діла,
Щасливії нещасную забудуть,
Не буде вкрита лаврами могила!"

наша поетка, що ні вдяки, ні слави, ні навіть самого життя їй у нагороду за сміливий, визвольний чин не буде, то серце їй „палить мов жерущий пломінь" і вона вирішує своєю славною ділемою: або—або. Або погибіль, або перемога, але чин — мусить бути.

Ні, гук страшний я видобути мушу!
Хай я загину, та хай сяє мило
Над людьми сонцем правда і надія...
Зважливо простягаю руку, сміло...
І прокидаюсь...

Отак тут таємна краса візійного сюжету звязується як і в Франкових **„Каменярах",** з визвольною, ввесь світ займаючою ідеєю, хоч притім годі нам не підкреслити того, що у Франка носієм тієї ідеї тисячний гурт людей з важкими молотами в руках, тоді, коли в Українки самотна жінка, віч-на-віч із замислом, що має порушити всім світом. І що її, тут у цілій низці інших поем, як ось нпр. у вірші **„Хвилина розпачу"** висловлена готовість до смертельної зваги це не тільки поетична фантазія, але відгук найглибшої душі нашої поетки, на це доказом хай буде ось хочби таке місце з її, проголошеного недавно листування з **М. Павликом,** де між іншим читаємо: „...Я — пише Леся Українка — всежтаки трошки оптимістка, чито скоріш проґресистка і думаю, що світ іде не до гіршого, а до кращого, тільки колиб він скоріше йшов, а то стільки людей даремнісінько гине. А в нас на Україні ще багато мусить загинути марне (чи може так буде здаватись, що марне?), поки щонебудь людське вийде. І я і всі мої товариші роковані на марну згубу, та нехай би, якби з того просвіток був комусь" (диви **„Нові шляхи"** з 1930 р., том VI., ст. 84). І таксамо артистично вражальні і повні найглибшого, іноді в присмерках незбагненого потопленого змісту є ті візії поетки, де вона бачить ґеніїв у шатах чорних мов хмара та з вогнистими сльозами в очах, в яких ніби збирається горе всього світа, і ґеніїв радости, у шатах світлих, за якими всетаки „в небесні простори їй ще линути не сила", або ангела пімсти, в якого „на білих крилах червоніє кров, мов на снігу зорі вечірньої багрянець". Часто вона так і залюбки в таємничих глибах неземного і засвітнього, але якщо душа її і потоне туди, то тільки на те, щоб добувати від неземних сил одвіту на ті питання життя, що збираються в її серцю „у чорную хмару, по якій жаль її вогнем блискавицею розточується, щоб перуном ударити в серце". І як Шевченко на своїй самоті все на прю з Богом за долю України, як у Франка Мойсей у розмові з Єговою, так Українка завжди віч-на-віч зі своїм ґенієм у жагучому змаганню дум чорних і радісних, хвилевого розпачу зневіри і все наново воскресаючої охоти і сили до боротьби, де лишається лиш одно: погибіль, або перемога. Але вона не жахається нічого. — Знаю — каже вона до своєї Мрії —

Куди ти мене поведеш за собою:
Там без упину лютує страшна, невсипуща війна,
Люди там гинуть у тяжкому лютому бою,
Кров там не ллється, панує там смерть потайна.
Кличеш? Я йду! за тобою усюди полину,
Знову повернуся у той занапащений край,
Де може волі не буде мені до загину,
Мріє новая, з тобою і там буде рай!

Отак ось вона і в засвітах неземного, в таємних північних думах, усе „з цього світа", завжди свідома **необхідности великої боротьби,** хоч іноді нудьгує через те, що її одиноке, її слово „не твердая криця, що серед бою так ясно іскриться", і „не гострий меч, що здійма вражі голови з плеч". І таксамо в картинах далеких країв і епох, особливож у драмах, Леся Українка завжди поетка якогось жагучого змагання, що мусить кінчитися погибіллю або перемогою, і завжди вона по стороні тих, що борються за волю народу, чи за право своєї душі, причім усе наново доводиться нам подивляти творче розуміння цієї жінки для людського життя в околі громади і народу. І тут вона **як громадянка** може нам бути прикладом для всіх, зокремаж варті згадки такі її слова про громадське почуття в нас: „...У нас — пише вона — громадського виховання нема ніякого, а через те й громадського почуття бракує. Все приходиться тільки очі протирать, щоб свіжіше на світ подивитись, а [illegible] як лінуються, то й очей не протирають, а просто сплять сном праведних, та сни їм золоті привиджуються. Та думаю, що то недовго треватиме, бо де далі, то такі часи настануть, що треба або так заснути, щоб і сни ніякі не снились, або вже прокинутись зовсім і про всякі сни забути" (в листі до Павлика, поданім у „Нових Шляхах", з р. 1930, том II., ст. 273-4, у статті Марії Фуртак-Деркачевої).

А не забудьмо притім, що Леся Українка — як уже зазначено — все своє життя важко хора людина, мучена болючими операціями ноги, туберкульозою та анемією, яка проте терпить те все не тільки з нечуваним героїзмом, але й з погідним гумором, якщо тільки в неї найменша змога хоч годинку, хоч дві працювати денно! Отак і тут у неї її пориваючий клич:

Або погибіль, або перемога.

Словом — це поетка, яка розкрила нам свою найглибшу душу, коли на пурпурних досвітках своєї творчости співала собі благословенну пісню:

Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! — Геть думи сумні!

На зборах.

Молода секретарка жіночого товариства до голови в часі нарад:

— Як протоколується такі наради?

— Записується по черзі кожного, що говорить.

— А як чотири нараз говорять?...

Михайло Зощенко.

ФРАНЦУЗ

Чужинця я все вмію відріжнити від наших совєтських громадян.

У них, у жучинців, пика якась інакша. Їх пика, як то сказати би, більше гордо й непорушно держиться, ніж наша. Коли, скажімо, їх лице приймє який вираз, так і дивиться на все тим виразом лиця.

Деякі чужинці для повноти моновль в оці носять. Мовляв, того кружочка не випустимо та не моргнемо, що там і не сталось би.

Це, правду сказати, здорово.

Та тільки чужинцям інакше й годі. Їх життя доволі неспокійне. Без того вони моглиб оскандалитися.

Як, наприклад, один чужинець кісткою задавився. Курку, знаєте, заїдав, і вдавився займи. А було це на прошеному обіді. Мені цю пригоду один знайомий із торгпредства розповідав.

Так, кажу, притрапилося це на прошеному обіді. Довкола, може, міліонери прийшли. Форд сидить на кріслі. І ще ріжні інші.

А тут нараз, знаєте, чоловік кісткою задавився.

Самособою, з нашої свобідної точки погляду в цьому факті нічого такого образливого. Ну, проковтнув кістку, то проковтнув. В нас із такою справою доволі скоро. Ратункова стація є. Марійський шпиталь — Смоленський цвинтар.

А там так годі. Там уже дуже дібране товариство. Кругом міліонери розсілися. Франки. Дами. Самої електрики горить може більше як на двісті свічок.

А тут чоловік кістку проковтнув. Зараз форкати зачне. Харкотіти. Ах, Боже мій.

А вийти зза стола та пошукати попросту до гардероби — також не гарно, не лицює. „Ага — скажуть — побіг на вітер". А там це рішуче не вільно.

Так ось той француз, що кістку проковтнув, в першу хвилину, розуміється, смертельно злякався. Став, було, в горлі шпортати. Потім страшно поблід. Завертівся на кріслі. Та зараз же взяв себе в руки. І за хвилиночку всміхнувся. Став паням посилати ріжні поцілунки в повітрі. Став може господаревого песика під столом попліскувати.

Господар до нього звертається по французьки:

— Даруйте, повідає, може ви чого доброго справді задавилися чимось, що не дається зїсти. Ви, каже, в крайньому випадку скажіть.

Француз відповідає:

— Коман? Що? В чому річ? Даруйте, каже, в мене все в порядку.

І став знову повітряні усмішки посилати. Потім до бляманже забрався. Зїв порцію.

Словом — досидів до кінця обіду й нікому не дав нічого пізнати по собі.

Лише, як устали зза стола, він трохи заточився та за живіт узявся рукою — певно закололо. А потім нічого.

Посидів у вітальні хвилин три для годиться та пішов у ждальню.

Та і в ждальні не надто спішився, з господинею погуторив, за ручкеньку подержав, за кальошами під стіл згинався разом із своєю кісткою. І вийшов.

Ну, а на сходах поспішав, самособою.

Кинувся у свою повозку.

— Вези, кричить, куряча пико, до лікаря!

Чи здох той француз чи вихрапався — я не можу вам того сказати, не знаю. Певно, вихрапався. Нація дуже живуча.

(З російської мови переклав М. Н.).

А. Де Форж.

СВЯТЕ ЖНИВО

Дядько Мартин старий, згорблений, поживклий, бо все життя згинався над нивою, щоби її якнайкраще обробити. Його син, його одинак, згинув на війні тому багато місяців. Батько довго сумував за сином, тимбільше, що син оставив четверо малих дітей.

Пригадую собі, як я вперше після війни стрінув Мартина Запопадливо переоровав шматок поля, всього кілька метрів довгий. Колиж я здивувався, що те поле таке маленьке, сказав мені поважно:

— То буде колись велике жниво. Збіжжя, що тут виросте, то не таке, як інше.

— То певно якесь спеціяльне зерно, ліпше...

Тепер мужик сказав виразніше:

— Святе зерно...

Потім не хотячи говорити більше, наче нерадо говорив про такі річи, забрався знову до праці.

Я рад був довідатися, що він тим хотів сказати, а люди пояснили мені це так:

— Мартинів син, гідний чоловік, якого тут усі любили, згинув в одному з перших боїв, коли то зупинили перед Нансі німецький наступ. Поховорили його в якомусь селі, яке французи знову обсадили. Туди прийшли теж кількох відважних людей, щоби там уже жити, не зважаючи на ґранати, що там падали. Та що це було напроти боєвої лінії, не дозволяли туди заходити людям ні сумуючим батькам. Також Мартин не міг підчас війни відбути таку дорогу до того закутка льотаринської землі, де похоронили його сина.

Знав трохи той закуток від сільської жінки, яка йому писала, що доглядає гробу. Як найкраще вміла, описувала місце гробу, що був майже посеред поля нивки. Була то звичайна сільська жінка, яка не вміла багато писати. Зрештою що могла сказати про той гріб, який прикрашували тільки цвіти.

Одного дня на другий рік, при кінці липня дістав дядько Мартин із почти в звичайній скриночці пригорщу збіжжя.

До того було залучено кількох слів молодої жінки, яка писала, що на гробі засіяла замісць цвітів збіжжя, та що зерно, яке зібрала з того гробу, посилає, щоби батько також мiг його засіяти.

І Мартин, який за все життя ніколи не плакав, навіть, як довідався про смерть, заплакав над цим зерном.

Не сказав нікому нічого, поклав це збіжжя до скрині, там де були листи від сина. А як прийшла весна, вибрав дбайливо маленький куток біля хати тай там засіяв зерно, що зійшло з його сина, щоб з нього черпало силу.

З цих кількох зерен виросло кілька колосків, маленьке жниво, яке Мартин дбайливо зібрав і ждав другої весни. Щойно за якийсь час мав дядько Мартин засіяти чим цей шматок поля, ще зовсім маленький, та всеж це була вже нивка збіжжя.

Того дня прикликав невістку та внуків, хотів їм пояснити, що зробив. Сказав їм також, що хоче, щоб вони не торкали того збіжжя, що виросло на цьому полі, щоби все зібрали та засіяли ним друге поле, більше й щоби так робили що року. Хотів, щоб усе його орне поле зродило таке зерно, яке зродилося з його сина. Внуки також мусили присягнути йому, що сповнять його волю та що поля ніколи не продадуть і що спільно будуть його жати на знак згоди на спогад покійного батька.

Що року Мартинове поле збільшувалося, бо жниво з кожним роком було краще.

Сина небаром перевезуть, похоронять на цвинтарі, одначе на виразне бажання старого батька, на найвищому місці, звідки все видно. Там колись виросте колосся, що буде походити лише з тих перших колосків, що виросли на ньому по його смерти. Така то історія Мартинового поля.

В тій околиці люди знають це поле й поважають його. Тому, що вечора хлопці, як вертаючись додому переходять попри це поле, коли збіжжя достигає, здіймають шапку, хоч там ніхто не похоронений.

З ДНЯ

ЧИ ВЖЕ „ВІДСПІВАНА ПІСНЯ"?

Італійський комунікат з Адіс Абаби, бувшої столиці етіопського короля Гейлі Селясія, доносить, що етіопські повстанці пробували знищити шлях між Адіс Абабою і Дейсі, та що у боротьбі з ними згинуло 1,000 етіопців. Також звідомлення з Єгипту доносять, що по цілій Етіопії оперують повстанські загони, з якими італійська залога мусить безнастанно зводити криваві бої.

Кілька місяців тому ці відомости були б видніли на перших сторінках цілої світової преси. Нині їх подають маленькими буквами, при кінці часопису. Бо змінилася політика. Італія поставила світ перед доконаний факт. Англія, що так гостро виступала в обороні Етіопії, маючи очевидно на увазі вцілости свої власні інтереси, тепер потребує Італії та її мілітарної сили для рівноваги потуг на європейському континенті. Етіопське питання схвально відразу з передової сторінки преси на останню й продовж кількох місяців пішло в забуття.

Одначе відомости про повстанські зриви етіопців всежтаки є великої ваги. Вони можуть колись знову потрясти до самих основ політичною структурою європейських країв, а навіть цілого світу. Велика Британія, звичайно, не легко капітулює перед своїм противником, так, як це вона сповидно скапітулювала перед італійською силою. Правда, вона сама призналася до програної; правда, що відкликала санкції; правда, що стягнула частину фльоти з Середземного моря; а понадсе правда, що вона потребує італійської сили на европейському континенті. Одначе тої сили вона не потребує і не хоче в Африці. Не виключене, що в нинішніх етіопських загонах працюють англійські „Лоренси", які безнастанними нападами стараються знеохотити та здеморалізувати італійську залогу...

Англійці добре знають, що тайна панування лежить у витревалости. Свої кампанії вони все розкладали на довгі роки. Коли вибухла світова війна й німецькі та французькі політики пророкували, що війна довше не потреває, як шість місяців, англійський лорд адміраліції, Кічінер, сказав, що війна потреває чотири роки.

Італійці дали блискучий доказ своєї вибухової енергії в часі підбою Етіопії. Одначе вони мусять іще дати докази витревалости, якої потрібно, щоб успокоїти цей дикий край. Англійці сумніваються у витревалості італійців. Бо диктатура може змобілізувати націю й зробити її могутньою, одначе не на довгий час. Витревалість, це атрибут довгого демократичного виховання.

ЩО ВАРТ ДОБРА ГОЛОВА.

Д-р Антоніо Лонґорія з Клівленду придумав новий спосіб споювання металів, при помочі якихось тайних, відомих лиш йому промінів. Він каже, що цей новий спосіб споювання викличе цілу революцію в промислі. Досі в будовах мостів, хмародерів, кораблів, уживали нютів, що потягало за собою втрати в часі, в матеріялах, як теж додавало непотрібно ваги до конструкції. Зновуж старе споювання, без нютів, було закоштовне і його вживали лише в машинових, ніжніших, частинах. Лиш Німеччина, якій версайський договір був обмежив будову тяжких воєнних кораблів, щоб заощадити на вазі, будувала кораблі зі споюваними стінами, без нютів.

Винахідник твердить, що цей новий процес споювання є дешевший від нютового і його будуть приноровлювати навіть у найгрубших будовах. Американські сталеві компанії вже закупили ці його патенти, та заплатили за них д-рові Лонґорії — $6,000,000! Видно, що за добру річ і нині люди готові платити великі гроші.

ЖИТТЯ, ЩО ЗДОБУВАЄ СИМПАТІЇ.

Карлтон Чилтон зі стейту Огайо втік був 23 роки тому з вязниці, де відсиджував двоірічну кару за грабіж банку. Опинившись на волі, замісць котитися по шляху найслабшого опору і поповнювати чергові злочини, устаткувався, став чесним і шануючим закони громадянином. Своїм взірцевим поведенням він здобув собі пошану серед окруження, як теж відвернув увагу поліції.

Та по 23 роках викрилася його тотожність. Поліція мала його арештувати. Одначе комендант місцевої поліції знав Чилтона як порядного і статочного громадянина. Він зателефонував до губернатора стейту й розказавши йому цілу історію, просив про 30-дневну проволоку для нього. Губернатор згодився. Тепер поліція і судові власти стараються зібрати якнайбільше доказів, що Чилтон жив чесно і взірцево, й тим способом хочуть зовсім його увільнити від кари. Є надія, що його звільнять, бо побивається за ним навіть дирекція цього банку, який він 23 роки тому ограбив.

Жалує.

Він: Думаю, що коли тобі самій приходиться прати білля, тоді жалуєш, що не вийшла замуж за іншого...

Вона: Так. Тоді думаю, що булоб добре, якби я була жінкою Магатми Ґандія.

Багачі.

Міліонер: Ніколи не забудь, мій синку, що для вбогих треба виявляти співчуття.

Син: Чому, тату?

— Тиж не знаєш: може вони одного гарного дня стануть багатими.

Китаєць.

Оля (студіюючи ґеографію в школі, каже до своєї сусідки): Ой, Фесю, яка я рада, що мої мама мають лише трое дітей!

Феся: Чому?

Оля: Бо тут у книжці є написано, що кожна четверта дитина, яка вродиться на світі, це китаєць.

УКРАЇНСЬКА ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК.

В осени б. р., з початком зимового семестру, Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання (У. Т. Г. І.) в Подєбрадах розпочинає нову галузь у своїй діяльности. Професорська Рада, на вненення сенату Інституту, ухвалила проєкт, вироблений президією Економічно - Кооперативного Відділу, про заснування при УТГІ Високої Школи Політичних Наук. Адміністраційно і педагогічно ця школа буде підпорядкована Економічно - Кооперативному Відділові УТГІ, так, що декеном цієї школи буде керовник Економічно - Кооперативного Відділу.

Завданням Високої Школи Політичних Наук є підготовляти фахових працьовників на громадській і політичній полі та в царині журналістики. Умови вступу на студії до цієї школи є такі самі, як і для вступу на Економічно-Кооперативний Відділ, з тою лише ріжницею, що для тих осіб, котрі не мають необхідної для вступу до високої школи середньої освіти, але досягли 25 літ і викажуться, що по свойому загальному розвитку і активній громадській чинності є здібні до студій, зроблені полегчі — вони можуть бути прийняті в дійсні студенти, без обовязку складати додаткові матуральні іспити.

Навчальна програма Української Школи Політичних Наук є побудована по типу відповідних західньо - европейських шкіл з пристосуванням до українських потреб. Курс наук складається з предметів з обсягу загальної політики, правничих наук, соціольогії, соціяльної політики, теоретичної економіки, економічної політики, історичного і суспільно - політичного та господарського українства, теорії і техніки журналістики, теоретичних основ військової науки, техніки і ведення громадської та парляментарної праці, а також загально - освітніх та помічних дисциплін.

Курс навчання розрахований на три роки, тобто 6 семестрів. Навчання буде проводитись позаочною методою. Курс усіх наук буде охоплювати понад 660 лекцій. Такси оплат за навчання передбачаються нижчі ніж на Економічно-Кооперативному Відділі, приблизно 600—700 корон чеських на рік разом з підручниками. Підготовна праця організації Школи Політичних Наук вже переведена, так, що в осени почнеться нормальне навчання. Крім того підготовляється відкриття окремих **курсів журналістики** з циклю предметів, що входидимуть в обсяг програми про теорію і техніку журналістики в Школі Політичних Наук.

Пес.

Два пани сидять при одному столі в каварні, а пес одного коло ніг другого.

— Заберіть собі свойого пса! Я чую, що мені блохи скачуть по ногах.

Пан (до пса): Ходи сюди, Босий, до той пан має блохи.

Такі часи.

— Чому ви лишаєте наніч відчинені вікна у вашій книгарні?

— А хто нині буде книжки красти?!

— То чому замикаєте двері?

— Е, це вже що інше: через двері міг би нам хтось підкинути нові книжки.

В суді.

— Нам не цікаве те, що ви думаєте; ми хочемо знати, що ви знаєте, — каже адвокат до свідка.

— В такім разі може ліпше буде, як я вийду з салі — каже свідок. — Я не можу говорити без думання. Я не адвокат.

З ПУСТИНІ ХОЧУТЬ ЗРОБИТИ МОРЕ.

Італійський проєкт перекопати канал між Червоним морем і Данакільською пустинею. — Нове море мало би велике господарське та воєнне значіння.

На основі англійсько-французького проєкту у справі миру між Італією й Етіопією Італії мала припасти Данакільська пустиня.

На перший погляд виглядає дивно, чому Італія домагається крім інших уступок і цієї пустині. Та вся справа стає зрозуміла, коли взяти під увагу, що колиб Італія побудувала канал від Червоного моря, вчинила би з Данакільської пустині нове море. Так основно змінилося би все господарське, воєнне й політичне значіння тієї околиці.

Данакільська пустиня лежить 50 до 250 метрів нижче морського рівня. Там царить страшна спека, що часом доходить і до 70 ступнів Цельзія. Відомо, що ця спека одна з головних трудностей, з якими мусить боротись італійське військо в Африці. Італійські інжинири прослідили можливости перекопу біля острова Бака, менше-більше по середині між пристанню Зеїльо і Масава.

За дотеперішніми обрахунками треба би прокопати канал, довгий усього 30 миль. Найбільше трудностей зустріли би при перекопуванні одної гори, та й це далося би поборити.

Проєкт каналу випрацював інжинір Каванярі при співробітництві інжинірів Фасоля та Альберчаса. Основу цілому проєктові дали досліди славного дослідника Етіопії, англійця Несбіта, який був в італійській службі. Причинився до того також досить італієць барон Франкеті. Оба вони рік тому згинули в загадочній летунській катастрофі. Несбіт згинув у катастрофі подорожного голяндського літака в Альпах, а барон Франкеті згинув разом з італійським міністром-Рацциом, як хотіли відлетіти з Каїра до східньої Африки. Писали тоді, що катастрофа була ділом саботажистів на етіопській службі.

Колиб виконали проєкт, тоді з Данакільської пустині повстало би море, довге коло 180 миль, а широке 75 миль. Воно сягало би до Тарня, озера Ашанджі та до стіп гір, на яких розложилося місто Макале.

Колиб це здійснилося, італійці не мусіли би вже тратити часу та грошей на будову доріг до провінції Тіґре, бо Данакільським морем моглиб до неї дістатися легко кораблями. Розуміється, що це море мало би велике господарське значіння.

Згідно з обрахунками італійських фахівців канал цей треба би будувати три роки. З того можна зрозуміти, чому італійці кажуть, що війна в Африці треватиме три роки.

СТРАХІТТЯ 30-ЛІТНЬОЇ ВІЙНИ

Ще перед вибухом 30-літньої війни в 1602. р. такий голод навістив Інфлянти, що люди стали їсти людей, хоч які кари грозили за те. Енгель, пастор із Динабурга, пише, що в самій динабурській окрузі зарізали 30 осіб і зїли їх. У Клявзенбурґу (Кольошварі) у Семигороді діти зїдали трупи батьків. Підчас 30-літньої війни настали ще жахливіші часи. Люди їли корінці дерев, траву, зілля, вапно й землю досипали до муки. Поле, витоптане кінськими копитами, лежало облогом, бо ніхто не хотів засівати його. Знав, що плодів не дадуть йому зібрати. Люди блукали ночами, стогнали з голоду, села були спалені, міста опустошіли. Собаки так здичіли, що волочилися стадами та розшарпували прохожих, вовки розмножилися страшно, нападали на села та жерли хорих і трупів. Із затроєних випарів і тому, що люди не віджевлялися добре, повстали ріжні пошести, що до решти десяткували нещасне населення. Німеччина підчас 30-літньої війни втратила 13 міліонів населення.

Таке було довгі літа й не було видно кінця нещастям. Випадки людоїдства траплялися, щораз частіше, як про це пишуть тодішні літописці. У Зузмаргавзені чотири жінки жили кілька днів трупами людей, що померли з голоду. В обложеному Авгсбургу жили вареною шкірою та січкою, до якої додавали трохи муки. Коли й і того не стало, взялися до трупів. Навіть не варили їх, їли сире мясо. Жертвою голоду, війни та пошестей впало в самому Авгсбургу 64 тисячі людей.

У надренських провінціях собаки їли непохоронені трупи.

Цвинтарі мусіли обставляти вартою, бо люди нічю викрадали з гробів трупи, варили їх й їли. Вовки стадами тяглися по Альзації, поля заросли бурянами, годі було їх обробити, бо не мали худоби.

В деяких околицях люди самі, замісць волів, запрягалися до плуга. У Мінстері відрізували трупи повішених, розкопували гроби, їли навіть здохлятину, щоби лише заспокоїти голод.

У Франкфурті ловили людей на стрічок, наче собак, і варили їх у кітлах. У Лінці, Ділю, Вормсі та Нассаві, у Франконії й Тюрингії людоїдство траплялося дуже часто. В Альзей жінки душили дітей та продавали їх мясо.

Питання.

— Татусю, чи молі були вже в раю

— Думаю, що так.

— А що вони там їли, як Адам і Ева ходили в фігових листках?

Радіо.

— Скільки реґуляторів має ваше радіо?

— Три. Жінка, син і донька.

А. Жосе.

ВОРОЖБА

Старий Тома Соклес мав велитенські доходи з маєтку, якого доробився на продажу шкір. Мав три доми в найрухливішій частині Ню Йорку, багато земельних посілостей над рікою Огайо та досить слуг, які скоро виконували кожний його приказ. При всьому тому далеко йому було від справжнього щастя, бо його вічно мучило бажання дізнатися, якою смертю вмре.

Як спитав про це всіх своїх лікарів, вони висловили ріжні думки. Один твердив, що Тома Соклес умре на сухоти, другий, що наслідком нещасливого випадку, третій, що життя погасне помало й незамітно, наче та лямпа, в якій не стало топлива.

Та всі ті пророцтва не могли вдоволити Тому Соклеса. Він одного дня виявив своє бажання свому сестрінцеві, Джеймсові Колнеєві.

Той Джеймс Колней був найбільший мистець у випиванні віски на ввесь Ню Йорк. Тому що не мав ні одного доляра, який міг би назвати своєю власністю, жив сміливо на рахунок вуйка. А на смерть вуйка ждав із цинічною нетерпеливістю, що є прикметою всіх бідних наслідників міліярдерів.

Коли цей розповів йому противорічні думки своїх лікарів, Джеймс Колней сказав:

— Нічого не журіться; я маю, що вам треба.

При тому виняв клаптик паперу, видертий із якогось паризького часопису, та подав вуйкові. Тома Соклес прочитав таке оголошення:

„Мадам Дельфіна, найславніше дипльомоване медіюм, що втішається довірям багатьох европейських володарів, як і п. президента французької републики, приймає при вулиці Лєпік ч. 250".

— Добре, — сказав міліярдер. — За годину виїздимо з Ню Йорку й поїдемо до тієї пані до Парижа.

***

Як мадам Лєпік побачила обох Американців у своїй хаті, зараз інстинктовно оцінила їх суспільне положення.

— Консультація буде коштувати пятьсот франків, — сказала.

— Прошу, — сказав Тома Соклес, подаючи гроші.

— То зараз перейдемо до діла, — додала ворожка.

Попросила чужинців сісти. Джеймс пояснив, що його вуйко хоче довідатися, на який спосіб, добрий чи злий, відійде з цього світа.

Пані Дельфіна сіла на фотелі та прижмурила очі. Кілька хвилин пройшло в глибокій тишині. Вкінці уста ворожки стали ворушитися та почулися такі слова:

— Тут Дух... Дух, що говорить устами своєї служниці та звертається до шляхотного старого добродія з Великої Америки.

— Дуже добре, — сказав Тома Соклес.

— Не перешкаджайте Духові, вуйку, — сказав пошепки Джеймс. — Дух дуже нервовий, це ви знаєте.

— І ось що каже Дух, — говорила далі ворожка. — Він каже, що шляхотний старець знайде смерть у битві та що ніщо не може перешкодити, щоб було інакше, як зарядив на віки вічні господар людей, звірят і всіх річей.

Як сказала ці слова пані Дельфіна, пробудилася, наче змучена.

Хотіла тому домагатися потрійного гонорару, та Джеймс сказав їй:

— Ради Бога, то не може бути, щоб мій вуйко знайшов смерть у битві. Він не вояк і ніколи йому й на думку не прийде вступати до війська.

— Ніколи не прийде мені на думку вступати до війська! — озвався міліярдер.

— Так, ви не вступите до війська, — потвердила мадам Дельфіна з рукою на серці.

— Добре, — додав міліярдер. — Коли пророцтво справдиться, обовязуюся в заповіті записати вам половину мого майна.

Старий Американець, вірний обітниці, пішов іще тогож дня до свого нотаря списати заповіт, у якому назначував паню Дельфіну й Джеймса своїми наслідниками. Як це полагоджено, постановив іще кілька днів остатися в Парижі, щоб оглянути цікаві річи, про які читав у ріжних провідниках.

Одного вечора, як вернувся додому, почувся нараз якийсь несвій. Подумав, що то певний знак скорої смерти.

Зателефонував до одної агенції і якстій дванацять найславніших лікарів зібралися біля ліжка, в якому міліярдер переходив агонію. Зараз за лікарями прийшла й мадам Дельфіна. Її прикликав Джеймс. Прийшов теж поліційний службовець. І його привів Джеймс, щоби ствердив, що міліярдер помер природною смертю, зовсім спокійно.

— Ол райт! — сказав Джеймс, як уже всі зібралися. — Дух цей великий жартун і я сам дістану в спадщині все майно.

Ворожка нічого не відповіла.

Тимчасом цей лікар, що прийшов перший, глянув поважно на міліярдера та сказав:

— За чверть години він помре.

— Навпаки, я вірю, що вратую його, — відповів другий.

— Невжеж не бачите, — додав третій — що його вже вдарила апоплексія?

— Зовсім ні, — кричав четвертий. — Я тверджу, що хорий помре наслідком аневризму.

— Ви всі нічого не знаєте, — запримітив пятий знизуючи плечима.

— Всі ви дурні, — сказав іще один їх товариш, що досі мовчав.

Він уже не міг сказати більше нічого, бо один молодий товариш ударив його пястуком по носі.

Це був початок бійки. Їх дванацять кинулися завзято один на одного. Було чути ляскіт долонь і удари пястуків у кімнаті вмираючого, волосся літало в повітрі, дощеві плащі остались без рукавів. Поліційний службовець, що був занадто наблизився до борців, дістав по лиці, йому розбили цвікер. За той час помер Тома Соклес...

Словом, усе, що випророкував Дух устами мадам Дельфіни, здійснилося, бо міліярдер знайшов смерть посеред справжньої битви.

***

Джеймс думав, що заперечить це, та поліційний службовець уже повідомив про бійку й домагався відшкодування за шкоду й біль, яких зазнав. Тому Джеймс не думав уже протестувати, а радів, що дістане в спадщині великі міліони та що могтиме пити віски, скільки душа забажає.

Мадам Дельфіна рішилася була вже закинути заняття ворожки й осісти на селі. На жаль, доля була химерна. Того дня, як хотіла вибратися в дорогу, з одного дому зірвався ґзимс і впав їй на голову. Ворожка згинула на місці. Нещасна не передбачила лише цього випадку.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МІЛФОРД, КОНН.

На Рідну Школу.

Пані Агафія Бундзяк жертвувала $5 на Рідну Школу та переслала ту жертву через Обєднання.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З нагоди зїзду націоналістів.

Тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союзу, зложило зі своєї каси на піврічнім мітінгу $10, а на Рідну Школу $6.75. Жертву зложено з нагоди Зїзду Українських Націоналістів, що відбувся в червні в місті Клівленді. І тому передано її Централі ОДВУ замісць привіту. Управа Відділу 16. ОДВУ щиро дякує за цю прихильність і за жертву на край, як теж дякує Союзові Українок і Сестрицтву Неп. Зач. Пр. Діви Марії, що теж віднеслися дуже прихильно до Зїзду Націоналістів та зложили жертви на допомогу визвольній боротьбі.

Управа 16 від. ОДВУ.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНИ.

Нюарк, Н. Дж. — Бр. св. Петра й Павла, від. 27 У. Н. Союзу, переслало через Обєднання $10 на потерпілих від повени.

Я. Ґураль.

Смачного!

Мексиканець і американець працювали разом у копальні у Кензалі. При кількох нагодах мексиканець мав заяче мясо на обід, яким ділився зі своїм товаришем праці.

Одного дня американець питається:

— Звідки ти дістаєш так часто заяці, Джосі?

— Моя жінка знаходить їх — відповідає Джосі. Кожної ночі вони бігають попід хату і виводять ріжними голосами.

— Ґолосами? Адже зайці не видають ніяких голосів.

— Так! Видають! — твердить Джосі. — Так жалібно заводить! Все: Мяв! М-я-я-яв!!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукується МАРІЇ ДРОЗД з родини Войціх, яка має тепер около 45 літ. Вона виїхала з Карнеґі, Па., в 1915 році з малим синком Іваном. Муж Николай Дрозд, або Друс, Михайло або Николай, помер 14 січня 1933 р. Другий син Николай Дрозд тепер перебуває в Карнеґі. Хто би про неї знав, або вона сама, нехай зголоситься, в справі полагодження маєтности по помершім Николаю Дрозд до: POTTER TITLE and TRUST COMPANY, Fourth Ave. and Grant St., Pittsburgh, Pa. 178,-

ПОШУКУЮ ЖІНКИ, УКРАЇНКИ,
у віці від 30 до 40 літ, як господині до заряду дому. Може бути з одною дитиною. Голосіться до: 176-9
JOHN KOSTIW,
Box 655, Richeyville, Pa.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТИ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(70)

Юкунда, малий чорний карлик, що був увязнений людоїдами разом з білими хлопцями, насторожив вуха і вслухувався в кроки, що їх чутно було знадвору. „Хто це?" — він запитав. У відповідь йому хтось ізза колиби відповів: „Пст, тихо!" Підсунувшися ближче до входу колиби, чорна постать заговорила: „Я Паабу".

„Ти вратував моє життя" — говорив далі Паабу, звертаючися до ДДока. „А тепер я хочу тобі віддячитись і перестерегти тебе, щоб ти не їв страви, бо її затруїв Інтамо. Ти ще житимеш кілька днів, а потім тебе вбють на мясо на бенкет. Нині мають убити Булялю і зїдять його, як зійде місяць. Тепер я йду".

„Стрівай" — спинив його Дік. — „Колиб ми були згинули від отруї, а потім наші тіла зїлиб канібали, то від них вони булиб самі погинули!" „Так, булиб погинули", відповів Паабу. „Інтамо дуже поганий чоловік. Він хотів би всіх витруїти і тоді він забрав би все громадське майно. Поганий чоловік той Інтамо!"

Док був мало зацікавлений у виводах Паабу. У своїй голові він снував знов новий плян, який був відважніший і розпучливіший ніж усі попередні. „Паабу!" — він закричав. „Чи можеш ти принести нам зброю, списи, луки, стріли, довгі ножі?" Він очікував відповіди без віддиху. „Ні", відповів по хвилі Паабу.